

Met wat meer afstand zijn excuses aan Indonesië nu wel mogelijk

Na 75 jaar kwamen ze via koning Willem-Alexander, de excuses van een Nederlands staatshoofd voor het militaire geweld bij de onafhankelijkheid van Indonesië.

Dinsdag 3 maart, op de eerste dag van het vierdaagse staatsbezoek aan Indonesië, stond koning Willem-Alexander in een bondige verklaring stil bij de periode van dekolonisatie tussen 1945 en 1949: 'Voor geweldsontsporingen van Nederlandse zijde in die jaren wil ik hier nu, in navolging van eerdere uitspraken van mijn regering, mijn spijt uitspreken en excuses overbrengen.'

Het was voor het eerst dat een Nederlands staatshoofd het woord 'excuses' ten overstaan van de Indonesiërs letterlijk in de mond nam. Koningin Beatrix had het 25 jaar geleden, bij het vorige staatsbezoek, al willen doen. Toenmalig premier Wim Kok hield dat tegen, vanwege de gevoeligheid bij Indische organisaties.

Huidig premier Mark Rutte zei dinsdag dat de regering een 'bekend' standpunt heeft vertolkt, maar dat het nieuw is dat de koning – die met de ministers de regering vormt – dat doet. 'Dat heeft bijzondere impact.'

Zelf verraste Rutte in januari met een uitspraak bij de jaarlijkse Nationale Holocaust Herdenking. Hij betuigde spijt het Nederlandse gezag niet meer had gedaan om de Joodse bevolkingsgroep te beschermen. 'Nu de laatste overlevenden nog onder ons zijn, bied ik vandaag namens de regering excuses aan voor het overheidshandelen van toen.'

In beide excuses speelt het getal 75 een grote rol. Nederland viert dat het 75 jaar geleden werd bevrijd van de Duitse bezetting. In Indonesië kwam een einde aan de Japanse overheersing en werd de onafhankelijkheid uitgeroepen. Dat Nederland zijn voormalige kolonie niet voetstoots die onafhankelijkheid gunde, maar zich er vier jaar lang met militair geweld tegen verzette, is en blijft een smet op het verleden.

stilstaan bij

iets tegenhouden

een woord in de mond nemen

iets voetstoots gunnen

'maar zich er vier jaar lang [...] tegen verzette'; 'er [...] tegen' (avverbio pronominale scisso): tegen die onafhankelijkheid